

Canvis en els temps, canvis en els treballs:

La masculinització del treball domèstic i la feminització del treball de cura

Vicent Borràs - Sara Moreno



Centre d'Estudis Sociològics
sobre la Vida Quotidiana
i el Treball

Punt de partida (I)

- Canvi repartiment temps i treballs (remunerat, domèstic i de cura criatures)
- Desigual participació i dedicació usos temps
- Canvi temps mare relacionat amb canvi temps pare?
- Segregació tasques domèstiques
- Tendència disminució desigualtats versus efecte crisis ocupacional

Punt de partida (II)

	Distribución de actividades en un día promedio según sexo, España (en horas y minutos)			
	Varones 2002/2003	Varones 2009/2010	Mujeres 2002/2003	Mujeres 2009/2010
Cuidado personal	11:24	11:35	11:21	11:29
Trabajo remunerado	3:37	3:03	1:44	1:53
Estudios	0:42	0:47	0:43	0:47
Hogar y familia	1:30	1:50	4:24	4:04
Trabajo voluntario	0:11	0:11	0:16	0:15
Vida social y diversión	1:32	1:01	1:27	0:57
Deportes y actividades aire libre	0:56	0:49	0:39	0:33
Aficiones y juegos	0:27	0:44	0:12	0:23
Medios comunicación	2:25	2:45	2:08	2:33
Trayectos y transporte	1:15	1:14	1:05	1:07

Marc Teòric

- Perspectiva economicista: recursos relatius i preferències individuals (Beck 1981)
- Pes variables estructurals: la desigual situació laboral (Julià & Escapada 2014)
- Perspectiva gènere: socialització, interiorització rols gènere, *doing gender* (West & Zimmerman, 1987)
- Relació participació laboral dones i homes amb cura criatures (Bianchi 2000)
- Influència polítiques (Sullivan et al. 2014)
- Caràcter sociocultural treball domèstic (Torns et al. 2004)

Objectius i hipòtesis

Objectiu:

- Analitzar canvis en la implicació dels homes i les dones en el temps dedicat al treball de cura criatures i domèstic pel cas espanyol
- Neutralitzar el possible efecte de la crisi de la ocupació

Hipòtesis:

- Igual que la major presència i dedicació laboral de les dones no ha implicat menor presència i dedicació laboral dels homes, els canvis en els usos del temps dedicat al treball de cura criatures i domèstic no comporten substitució de responsabilitats dins de la parella

Dades i Metodologia

Dades

INE. Encuesta de Empleo del Tiempo (2002-2003 i 2009-2010)

Característiques de l'Enquesta

Recollir en format diari totes les activitats realitzades al llarg d'un dia per part de tots el membres de la llar majors de 10 anys segons intervals de 10 minuts.

Mostra

Parelles de doble ingrés amb algun fill/a menor de 12 anys (1.781 al 2002-2003 i 874 al 2009-2010)

Parelles heterosexuales de doble ingrés (3.968 al 2002-2003 i 1.982 al 2009-2010)

Variables dependents

Temps dedicació pare i mare en la cura de criatures

Temps dedicat al treball domèstic agrupat segons tipus: neteja, cuina, compres i tasques ocasionals

Metodologia

Models lineals generals: els paràmetres indiquen la diferència en hores entre la categoria de referència i la resta de categories

Models

Modelo 1. Temps cura criatures + Edat progenitor + Nivell d'estudis + Hora finalització jornada laboral

Modelo 2. Temps treball domèstic

Canvi temps cura pare i mare (2002-2003 i 2009-2010)

Modelo 1 + Edad progenitor + Nivel estudios + Hora finalización jornada laboral

	Padre		Madre	
	B	Sig	B	Sig
Edición				
2002-2003	ref		ref	
2009-2010	0,312	***	0,199	***
Día de la semana				
Lunes-Jueves	-0,052	ns	0,348	***
Viernes-Domingo	ref		ref	
Edad del progenitor				
Menos de 35 años	-0,010	ns	-0,413	***
35-44 años	0,086	ns	-0,207	ns
Mayor de 44 años	ref		ref	
Nivel de estudios del progenitor				
Obligatorios o inferiores	ref		ref	
Bachillerato, FP	0,244	***	0,092	ns
Universitarios	0,502	***	0,372	***
Finalización de la jornada laboral				
Ambos antes de las 17:00	0,374	***	0,479	***
Él antes de las 17:00 y ella después	0,640	***	-0,058	ns
Él después de las 17:00 y ella antes	-0,056	ns	0,732	***
Ambos después de las 17:00	ref		ref	
Edad del hijo pequeño	-0,135	***	-0,294	***
Número de hijos menores de 12 años	0,147	***	0,122	**
Intersección	1,180	***	2,851	***
R²	0,176	***	0,314	***

Resultats: temps de cura

- Nivell estudis aportació significativa pels dos progenitores malgrat que es concreta de manera diferent essent més important en el cas dels homes
- Homes amb estudis secundaris dediquen més temps a la cura que homes amb estudis primaris i menys que homes amb estudis universitaris
- En el cas de les dones, les que tenen estudis universitaris dediquen més temps a la cura

Resultats: temps de cura

- Horari laboral de sortida amb relació a la cura: la sortida abans de les 17h element clau per a la participació i dedicació dels pares i les mares
- Si un surt abans de les 17h i l'altre no, el primer dedica a la cura 40 minuts més que l'altre, situació més habitual en les dones

Canvi temps diari (hh:mm) dedicat al treball domèstic (2002-2003 i 2009-2010).
Homes parelles de doble ingrés.

	Total TD		Cocina		Limpieza		Compras		Ocasional	
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Edición										
2002-2003	ref		ref		ref		ref		ref	
2009-2010	0:02	ns	-0:03	***	0:05	***	0:00	ns	0:00	ns
Día de la semana	ref		ref		ref		ref		ref	
Laborable	-0:33	***	-0:04	***	-0:07	***	-0:07	***	-0:15	***
Fin de semana	ref		ref		ref		ref		ref	
Hijos menores de 18 años										
0	ref		ref		ref		ref		ref	
1	-0:04	ns	0:01	ns	-0:00	ns	-0:03	**	-0:02	ns
2 o más	-0:00	ns	0:01	ns	0:03	**	-0:03	**	-0:01	ns
Servicio doméstico										
No	ref		ref		ref		ref		ref	
Sí	-0:12	***	-0:00	ns	-0:06	***	-0:02	ns	-0:04	**
Edad										
Menos de 35 años	-0:07	**	0:03	**	0:05	***	-0:04	**	-0:12	***
Entre 35-44 años	-0:03	ns	0:03	**	0:04	**	-0:00	ns	-0:09	***
Mayor de 44 años	ref		ref		ref		ref		ref	
Nivel de estudios										
ESO o menos	ref		ref		ref		ref		ref	
Bachillerato	0:10	***	0:05	***	0:04	**	0:04	**	-0:03	*
Universitarios	0:05	*	0:06	***	0:02	ns	0:04	**	-0:06	**
Tiempo diario trabajo remunerado										
	-0:09	***	-0:02	***	-0:02	***	-0:03	***	-0:02	***
Intersección	2:56	***	0:37	***	0:34	***	0:46	***	1:00	***
R ²	0,131	***	0,065	***	0,055	***	0,054	***	0,045	***

Canvi temps diari (hh:mm) dedicat al treball domèstic (2002-2003 i 2009-2010).
Dones parelles de doble ingrés.

	Total TD		Cocina		Limpieza		Compras		Ocasional	
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.
Edición										
2002-2003	ref		ref		ref		ref		ref	
2009-2010	-0:26	***	-0:15	***	-0:09	***	-0:01	ns	-0:01	ns
Día de la semana	ref		ref		ref		ref		ref	
Laborable	-0:24	***	-0:01	ns	-0:14	***	-0:02	ns	-0:08	***
Fin de semana	ref		ref		ref		ref		ref	
Hijos menores de 18 años										
0	ref		ref		ref		ref		ref	
1	0:06	*	0:05	**	0:09	***	-0:04	**	-0:03	**
2 o más	0:21	***	0:10	***	0:18	***	-0:04	**	-0:03	**
Servicio doméstico										
No	ref		ref		ref		ref		ref	
Sí	-0:34	***	-0:08	***	-0:27	***	0:03	ns	-0:01	ns
Edad										
Menos de 35 años	-1:17	***	-0:23	***	-0:36	***	-0:06	***	-0:12	***
Entre 35-44 años	-0:47	***	-0:16	***	-0:18	***	-0:07	***	-0:06	***
Mayor de 44 años	ref		ref		ref		ref		ref	
Nivel de estudios										
ESO o menos	ref		ref		ref		ref		ref	
Bachillerato	-0:19	***	-0:07	***	-0:12	***	0:02	ns	-0:01	ns
Universitarios	-0:47	***	-0:15	***	-0:31	***	-0:00	ns	0:01	ns
Tiempo diario trabajo remunerado										
	-0:13	***	-0:03	***	-0:05	***	-0:03	***	-0:02	***
Intersección	6:05	***	1:46	***	2:41	***	0:54	***	0:44	***
R ²	0,212	***	0,128	***	0,135	***	0,041	***	0,040	***

Resultats: treball domèstic

El model explicatiu posa de manifest que l'augment masculí esdevé no significatiu i creix la disminució d'elles

- Dia de la setmana: homes i dones més dedicació caps de setmana, però en ells la diferència és més gran, es confirma que elles més dedicació diària/quotidiana.
- Pels homes el nombre de fills/es menors no comporta cap canvi significatiu, per les dones sí, sobretot quan es tenen dos fills/es o més: dediquen 21 minuts més que les dones sense criatures.
- Externalitzar tasques de neteja i cuina significa reduir el temps que dediquen les dones.
- Si bé l'edat de l'home pràcticament no comporta diferències, l'edat de la dona és un dels factors més importants: dones menors de 35 anys dediquen al treball domèstic 77 minuts menys que les dones de 45 anys o més; una diferència que en els homes només és de 7 minuts.

Resultats: treball domèstic

Nivell educatiu

- Efecte negatiu en les dones: major nivell d'estudis comporta menys temps de treball domèstic.
- Efecte positiu en els homes: els que han acabat el batxillerat i, en menor mesura, els que tenen estudis universitaris dediquen més temps a la feina domèstica que els que tenen l'ESO.

Temps treball remunerat condiciona el temps de treball domèstic d'homes i dones

- Única variable que incideix de la mateixa manera en tots els temps
- Més temps dedicat al treball remunerat menys temps dedicat a les tasques de neteja, cuina, compres i treballs ocasionals i, en conseqüència, al treball domèstic.
- En el cas de les dones, fer una hora diària més de treball remunerat comporta reduir el temps diari de treball domèstic a 13 minuts; una reducció que per als homes és de 9 minuts.

Conclusions (I)

- Parelles doble ingrés amb fills/es menors de 12 anys, l'augment de dedicació de pares i mares a la cura és independent de la situació laboral de la parella, està relacionat amb la situació individual.
- Malgrat l'augment del temps que hi dediquen els pares, la major dedicació a la cura es dona per part de les dones.
- El nivell d'estudis, sortir de la feina abans de les 17h, l'edat dels fills/es i el número de criatures són variables clau per entendre la dedicació dels pares.
- Els dies laborables, estudis universitaris, menys edat del fill/a menor i el nombre de criatures són variables clau per entendre la dedicació de les mares.

Conclusions (II)

- La disminució del temps dedicat al treball domèstic s'explica perquè les dones fan menys i no perquè els homes facin més.
- El canvi en el temps conjunt que les parelles de doble ingrés dediquen al treball domèstic respon, en gran part, a un canvi generacional entre les dones.
- Dones: edat apareix com el factor més explicatiu que supera el pes del cicle vital mesurat per la presència de criatures a la llar; disminueix dedicació activitats més rutinàries (cuina i neteja).
- Homes: es manté la dedicació, tot i que hi ha una lleugera disminució del temps de cuina i un lleuger augment del temps de neteja.
- Rebaixar els estàndards de benestar diari: disminució de tasques de neteja i menjar fàcils, preparats o semi-preparats.
- Masculinització del treball domèstic i la feminització del treball de cura de les criatures.

Més igualtat menys benestar quotidià?